

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Jan Braat	Datum	21 april 2026
E-mail	j.braat@utrecht.nl	Kenmerk	34147959
Type brief	informereren	Onderwerp	strafbaarstelling illegaal verblijf
Bijlage(n)		Beleidsveld	Asiel en integratie

Geachte leden van de raad,

We hebben u eerder op [23 september](#) geïnformeerd over de mogelijke lokale impact van de strafbaarstelling illegaliteit. Met deze brief informeren wij u over de meest recente ontwikkelingen rond dit onderwerp.

Landelijke besluitvorming:

Afgelopen week, op 13 en 14 april 2026, zijn de Asielnoodmaatregelenwet, de novelle over de strafbaarstelling van illegaliteit en de wet Tweestatusstelsel besproken in de Eerste Kamer. Op 21 april heeft de Eerste Kamer de wet Tweestatusstelsel aangenomen, voor de Asielnoodmaatregelenwet en de novelle was geen meerderheid.

Utrecht heeft in VNG-verband - samen met een aantal andere grote steden en een netwerk van 120 maatschappelijke organisaties en protestantse en katholieke kerken - actief gelobbyd tegen de strafbaarstelling van illegaliteit. We werden daarin gesteund door vrijwel alle adviesorganen zoals de Raad van State, Raad voor de Rechtspraak en instituut Clingendael. Zij gaven onder meer aan dat in andere Europese landen (zoals Duitsland en Italië) de instroom van asielzoekers niet lager is geworden door de strafbaarstelling. Uitvoeringsorganisatie Dienst Terugkeer & Vertrek waarschuwde dat deze wet vrijwillige terugkeer juist bemoeilijkt. De Dienst Justitiële Instellingen meldde dat zij tot 2030 onvoldoende cellencapaciteit beschikbaar en de Politie dat handhaving van deze wet geen prioriteit heeft omdat hun focus op "echte criminaliteit" ligt. Juridische specialisten als de Commissie Meijers en hoogleraar strafrecht Buruma beoordeelden de wetten als kwalitatief onder de maat.

De overkoepelende boodschap was dat de wetten onuitvoerbaar zijn en dat de beoogde doelen (minder instroom en meer terugkeer) niet behaald zullen worden. Ook kunnen zij ertoe leiden dat kwetsbare ongedocumenteerde mensen vaker in situaties van (seksuele) uitbuiting en mensenhandel terechtkomen, en zij uit angst hun kinderen niet naar school zullen sturen en gezondheidszorg zullen mijden.

Wij zijn als Utrecht opgelucht dat de strafbaarstelling van illegaal verblijf niet wordt doorgevoerd. We blijven als Utrecht Mensenrechtenstad en Welcoming City ons staande beleid van ondersteuning van deze doelgroep voortzetten.

Burgemeester en wethouders

Datum 21 april 2026
Ons kenmerk 34147959

U heeft op 29 januari 2026 de [motie](#) 'Stop de strafbaarstelling van mensen zonder verblijfsstatus, bescherm Utrechtse inwoners' aangenomen. Nu de strafbaarstelling niet wordt ingevoerd, achten we uw motie bij deze afgedaan.

Voor de zomer ontvangt u van ons een raadsbrief die ingaat op de impact van en mogelijke bijstellingen op de volgende wetten en verordeningen:

- Het Europese Asiel – en Migratiepact (ingangsdatum: 12 juni 2026)
- De Europese Terugkeerverordening (ingangsdatum nog onbekend, mogelijk al op 12 juni 2026)
- De Wet Tweestatusstelsel

Zoals eerder toegezegd lichten wij deze wijzigingen graag toe in een technische sessie.

Deze verschillende beleidsveranderingen lopen deels synchroon en overlappen elkaar deels. We denken dat het goed is u te informeren over de mogelijke lokale impact.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,